

СЕКЦІЯ «АКТУАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА»

УДК 323.22 : 32

ПОЛІТИЧНА СОЛІДАРНІСТЬ

*Ханстантинов В. О., доктор політичних наук, професор
Миколаївський національний аграрний університет*

Однією з найбільш виразних людських властивостей є здатність налаштувати свій актуальний внутрішній стан на хвилю переживань Іншого, здатність виявляти співчуття, надавати необхідну допомогу і підтримку, не очікуючи одержати за це якоїсь вигоди чи вдячності. Тобто, йдеться про солідарність як відчуття глибинної родової з'єднаності між усіма людьми.

Солідарність пронизує всі сфери суспільного життя і специфічно проявляється в кожній з них. За всієї своєї несхожості кругова порука у злочинців і організований спільний захист корпоративної честі в середовищі правоохоронців мають по суті ті ж самі витoki.

По-своєму проявляється політична солідарність, під чим вчені розуміють як єдність людей, які свідомо виявляють рішуче несприйняття ситуації несправедливості, пригнічення, тиранії або соціальної вразливості. При цьому політична солідарність за своєю природою я виявом опозиційності особи або групи щодо існуючої системи управління чи установи. Вона живиться за рахунок спільного переживання моральної несправедливості і спричиненого цим актуалізованого морального обов'язку відновити її. Отож, в основі політичної солідарності лежить спільність морального переживання різних людей, що завдяки цьому оформлюються у спільноту і тому діють доволі синхронно [1].

Джульєт Хукер звертає увагу на той факт, що політична солідарність викликається до життя необхідністю спільного проживання на цілком зрозумілих засадах справедливості, взаємності і поваги один до одного і тому як така вона виявляється корисною для всіх і тому раціональні соціальні актори мають бути в ній зацікавлені [2].

Деякі західні автори вживають поняття «політична солідарність» у значенні чинника, що продукує відчуття необхідності протистояння проти чогось неприйняттого для них, цементує лави протестувальників і надає впевненості у справедливому характері їх організованих масових виступів. Приміром, в американській пресі були заклики з боку феміністок до розгортання протестних кампаній проти обрання Д. Трампа Президентом саме на засадах «політичної солідарності». При цьому пояснюється потреба у солідарних політичних виступах і вимогах тим, що Трамп ніби то зневажає

жінок, ігнорує їхні права на гендерну рівність і саме через це варто добиватися його відставки [3].

Інший смисловий відтінок ми знаходимо у шведської авторки Малени Бітц (Malena Britz), яка характеризує дрейф зовнішньої політики Швеції за останні 20 років як посилення вектору солідарності з європейськими структурами і з НАТО [4]. Як уявляється, у даному контексті варто було б говорити не так про солідарність, як про посилення співпраці в оборонній галузі внаслідок того, що зближуються концептуальне бачення і об'єктивні інтереси певного кола європейських країн в умовах, що змінюються і що ставлять перед ними схожі виклики, на які дати спільні відповіді виявляється більш раціональним і вигідним.

З нашого погляду, політична солідарність являється собою складний феномен, у складі якого можна виділити такі рівневі елементи, як раціональний, емоційний і мотиваційно-вольовий. Будь-яка солідарність неможлива без когнітивної компоненти. На основі все більш глибокого знання про соціальний об'єкт й осмислення його в категоріях різнобічної допомоги йому поступово формується раціональне підґрунтя позиції солідарності. На відміну від афективних виявів солідарність, тим паче політична, тобто пов'язана з відносинами влади, панування і підкорення задля оптимального управління і упорядкування суспільної реальності, завжди якимось пояснюється розумом і логічно обґрунтовується самим суб'єктом – і для себе, і для інших, і для того, на кого вона має бути спрямована.

Стосовно емоційної складової, то саме вона виступає рушійною силою розгортання солідарності і не потребує детального роз'яснення. Емоційним переживанням належить роль потужного стимулятора для вияву суб'єктом його небайдужості до Іншого і зацікавленості його долею.

Нарешті, мотиваційно-вольова компонента політичної солідарності постає як закономірне завершення і матеріалізація внутрішнього переживання суб'єктом, що й дозволяє йому на практиці реалізувати свою політичну позицію і втілити у конкретні справи та вчинки свої громадянські відчуття.

Отже, політична солідарність виступає багатокomпонентним феноменом, що виникає внаслідок раціонального сприйняття соціальним суб'єктом суспільної дійсності, критичного осмислення її і порівняння з деякими ідеальними моделями і взірцями належного в її упорядкуванні і функціонуванні, виявом громадянської небайдужості до тих, хто сприймається як соціально знедолені через проявлену до них політичну несправедливість, внаслідок чого на основі емоційних переживань формується активна практична поведінка, спрямована на корегування засад і принципів поточної суспільної реальності у напрямі наближення до суб'єктивних уявлень про належний справедливий її характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Scholz J. Sally. Political Solidarity/ Sally J. Scholz. –Penn State UP, 2008. – 286p.
2. Hooker Juliet. Raceand the Politics of Solidarity/ Juliet Hooker. – Oxford : Oxford University Press, 2009. – 228 p.
3. Marcie Neil. Can We Build on the Anti-Trump Political Solidarity Among Women? October 20, 2016. – Speakout <http://www.truth-out.org/speakout/item/38076-can-we-build-on-the-anti-trump-political-solidarity-among-women>
4. Britz Malena. Military non-alignment, political solidarity, and a retreat to territorial defence: how to understand the Swedish NATO-debate / Malena Britz. – Policy Brief, 2016. – №17. – pp. 1-4.

УДК 33(477):331.56

ВТРАТИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ВІД БЕЗРОБІТТЯ

*Біліченко О. С., кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет*

Економічна система складається з трьох основних взаємопов'язаних ринків – ринку капіталу, ринку землі та ринку праці. Ринок праці являє собою систему специфічних соціально-економічних відносин, які проявляються у сферах формування попиту і пропозиції та працевлаштування.

Від часу здобуття незалежності Україна проходила складні етапи функціонування економіки. На кожному із етапів ринок праці мав свої особливості. Перший етап, що тривав із 1991 по 1994 роки, можна охарактеризувати дефіцитом робочої сили. Початковий перехід від централізованої до ринкової економіки базувався на вирішенні завдань створення нових робочих місць. Їх кількість нерідко перевищувала кількість зареєстрованих безробітних в 1,5-2 рази. Це знайшло своє відображення в низькому офіційному рівні безробіття (0,1-0,3) та коефіцієнті навантаження на одне вільне робоче місце (0,42-0,60).

На другому етапі в період із 1995 року по 2000 рік відбувся значний дисбаланс між попитом та пропозицією на ринку праці. Він був викликаний застосуванням жорсткої обмежувальної монетарної та фіскальної політики уряду. Різке зростання рівня безробітних призвело до підвищення коефіцієнта навантаження на одне вільне робоче місце до понад 30. Найбільш вразливими до зростання безробіття виявилися такі галузі народного господарства як сільське господарство, будівництво, промисловість, освіта, культура.

Характерними ознаками третього етапу розвитку ринку праці України, який розпочався з 2000 року і тривав до 2008 року, стали структурні зміни економіки країни. Рівень безробіття поступово скоротився із 12,4 до 6,9%, відбулося зростання ділової активності населення. Проте, позитивну